IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2020/1142

z dne 29. Julija 2020

o podaljšanju okrepljenega nadzora za Grčijo

(notificirano pod dokumentarno številko C(2020) 5086)

(Besedilo v grškem jeziku je edino verodostojno)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo ([1]), in zlasti člena 2(1) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Po izteku finančne pomoči na podlagi evropskega mehanizma za stabilnost 20. avgusta 2018 je bilo z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2018/1192 ([2]) uvedeno šestmesečno obdobje okrepljenega nadzora za Grčijo, ki se je začelo 21. avgusta 2018. Obdobje okrepljenega nadzora je bilo nato trikrat podaljšano ([3]), in sicer vsakič za dodatnih šest mesecev, nazadnje pa od 21. februarja 2020.

(2) Grčija je od leta 2010 prejela znatno finančno pomoč, zaradi česar njene neporavnane obveznosti do držav članic euroobmočja, evropskega instrumenta za finančno stabilnost in evropskega mehanizma za stabilnost skupaj znašajo 243 700 milijonov EUR. Grčija je prejela finančno podporo evropskih partneric po ugodnejših pogojih, leta 2012 in v okviru evropskega mehanizma za stabilnost leta 2017 pa so bili sprejeti tudi posebni ukrepi za večjo vzdržnost dolga. Euroskupina se je 22. junija 2018 politično dogovorila, da bo izvedla dodatne ukrepe, s katerimi bo zagotovila vzdržnost dolga. O nekaterih od teh ukrepov, vključno s prenosom zneskov, enakovrednih dohodku nacionalnih centralnih bank euroobmočja od grških državnih obveznic v okviru dogovora o neto finančnih sredstvih in programa za trge vrednostnih papirjev, se lahko sklene dogovor v Euroskupini dvakrat letno, in sicer na podlagi pozitivnih poročil v okviru okrepljenega nadzora nad tem, kako Grčija izpolnjuje svoje poprogramske politične zaveze. Po dogovoru Euroskupine iz aprila 2019, decembra 2019 oziroma junija 2020 so se sprostile prve tri tranše s politikami pogojenih dolžniških ukrepov.

(3) Grčija se je v Euroskupini zavezala, da bo nadaljevala in zaključila vse ključne reforme, sprejete na podlagi programa za makroekonomsko prilagoditev v okviru evropskega mehanizma za stabilnost (v nadaljnjem besedilu: program), ter zaščitila cilje pomembnih reform, sprejetih v okviru navedenega programa in njegovih predhodnikov. Grčija se je zavezala tudi, da bo izvedla posebne ukrepe na področju fiskalne in fiskalno-strukturne politike, socialnega varstva, finančne stabilnosti, trgov dela in proizvodnih trgov, privatizacije in javne uprave. Ti posebni ukrepi, ki so določeni v prilogi k izjavi Euroskupine z dne 22. junija 2018, bodo prispevali k odpravi čezmernih makroekonomskih neravnotežij v Grčiji ter obravnavi virov oziroma možnih virov gospodarskih težav.

(4) Komisija je 26. februarja 2020 objavila poročilo o državi za Grčijo ([4]) za leto 2020. Komisija je ugotovila, da v Grčiji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja ([5]). Čeprav je na številnih področjih viden napredek, je še vedno mogoče opaziti znatne ranljivosti in posledice, ki so povezane z visokim javnim dolgom, visokim deležem nedonosnih posojil v bilancah stanja bank in zunanjim sektorjem, in sicer v razmerah še vedno nizkega potenciala rasti in visoke stopnje brezposelnosti. Javni dolg Grčije je konec leta 2019 znašal 176,6 % bruto domačega proizvoda, kar je najvišja raven v Uniji. Neto stanje mednarodnih naložb v višini –150,6 % bruto domačega proizvoda leta 2019 prav tako ostaja zelo negativno, čeprav vključuje obsežen zunanji javni dolg po zelo ugodnih

([1]) UL L 140, 27.5.2013, str. 1.
([2]) UL L 211, 22.8.2018, str. 1.
([3]) Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/338 (UL L 60, 28.2.2019, str. 17), Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/1287 (UL L 202, 31.7.2019, str. 110) ter Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2020/280 (UL L 59, 28.2.2020, str. 9).
([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

obrestnih merah. Poleg tega kljub občutnemu znižanju primanjkljaja tekočega računa v zadnjih letih slednji še vedno ne more podpreti dovolj hitrega zniževanja visokega negativnega neto stanja mednarodnih naložb na ravni, ki se štejejo za preudarne. Stopnja brezposelnosti se je v primerjavi z najvišjo vrednostjo 27,8 %, ki jo je dosegla leta 2013, sicer še naprej zniževala, vendar je februarja 2020 še vedno znašala 16,1 %. Dolgotrajna brezposelnost (11,9 % v četrtem četrtletju leta 2019) in brezposelnost mladih (35,6 % februarja 2020) ostajata visoki, čeprav sta se v primerjavi z najvišjimi ravnmi med krizo precej zmanjšali (dolgotrajna brezposelnost je v drugem četrtletju leta 2014 dosegla najvišjo raven pri 19,9 %, brezposelnost mladih pa februarja 2013 pri 60,2 %).

(5) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 uradno razglasila izbruh COVID-19 za svetovno pandemijo. Gre za hude izredne razmere v javnem zdravju za državljane, družbe in gospodarstva. Pandemija predstavlja velik gospodarski šok, ki zelo negativno vpliva na makroekonomske obete Evropske unije. Grčija bo zaradi sektorske sestave njenega gospodarstva verjetno še posebej prizadeta. Glede na poletno napoved Komisije 2020 bi lahko upad v letu 2020 dosegel [X %], temu pa bi moralo v letu 2021 slediti hitro (vendar nepopolno) okrevanje. Negotovost glede napovedi ostaja visoka. Zaradi pandemije bo verjetno prišlo do znatnega povišanja javnega dolga, delno izničilo pa naj bi se tudi znižanje brezposelnosti, ugotovljeno v prejšnjih letih. Hitra ponovna rast bo ključna za preprečevanje učinkov „histereze“ in omejevanje družbeno-gospodarskega učinka krize. Resnost recesije odraža velik delež turističnega sektorja, ki se sooča z visoko negotovostjo glede odprave omejitev potovanja. Prav tako sta verjetna močan upad v sektorjih ladijskega prevoza in prometa ter krčenje svetovne trgovine.

(6) EU in njene države članice že od začetka pandemije sprejemajo ukrepe, kakršnih še ni bilo, da bi zaščitile življenja in možnosti preživljanja. Grčija je v odziv na pandemijo COVID-19 in v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela pravočasne proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zajezitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še posebej prizadeti. EU je podprla nacionalna prizadevanja za obvladovanje zdravstvene krize in ublažitev gospodarskih posledic. Sprostila je proračunska sredstva za boj proti virusu, aktivirala splošno odstopno klavzulo iz Pakta za stabilnost in rast, v celoti izkoristila prožnost pravil o državni pomoči in predlagala vzpostavitev novega instrumenta za pomoč ljudem pri ohranjanju zaposlitve, tj. instrumenta za podporo zmanjševanju tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE). V okviru odziva EU se poleg ukrepov, ki sta jih sprejeli Evropska centralna banka in Evropska investicijska banka, zagotavlja več kot pol bilijona EUR za podporo delavcem in podjetjem. Glede na navedeno je Komisija 27. maja 2020 Evropskemu parlamentu in Svetu predlagala vzpostavitev mehanizma za okrevanje in odpornost, da bi se zagotovila znatna podpora izvajanju reform in naložb za okrepitev gospodarstev držav članic.

(7) Srednje- in dolgoročne posledice izbruha COVID-19 bodo zelo odvisne od tega, kako hitro bodo gospodarstva držav članic okrevala po krizi, kar je odvisno od ukrepov, ki jih bodo države članice sprejele za ublažitev družbenega in gospodarskega učinka krize ob podpori EU. Tako kot druge države članice bi morala imeti tudi Grčija koristi od svežnja ukrepov EU za okrevanje, ki bo pomagal financirati ključne reforme in naložbe za povečanje potenciala rasti in odpornosti gospodarstva. S tem pa se bo preprečilo nadaljnje povečevanje razlik v Uniji.

(8) Komisija je šesto oceno v okviru okrepljenega nadzora za Grčijo ([6]) objavila 20. maja 2020. V njej je bilo ugotovljeno, da je Grčija glede na izredne razmere, ki jih je povzročil izbruh COVID-19, sprejela potrebne ukrepe za izpolnitev svojih specifičnih reformnih zavez. V tej oceni se je upoštevalo tesno sodelovanje grških organov z evropskimi institucijami in priznana je bila potreba po dajanju prednosti politikam, ki se osredotočajo na izvajanje nujnih ukrepov v odziv na pandemijo. Glede na navedeno je bilo v poročilu potrjeno, da so zajezitveni ukrepi negativno vplivali na zmogljivost izvajanja reform v obdobju pregleda, ugotovljeno pa je bilo tudi, da bo, ko se bo okrevanje začelo, v prihodnosti ključnega pomena ohraniti in po potrebi okrepiti reformni zagon.

([6]) Evropska komisija: Poročilo o okrepljenem nadzoru za Grčijo, maj 2020, Institutional Paper 127, maj 2020.

(9) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda in ocene, ki ju je leta 2020 opravila Komisija, preučil nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Upošteval je potrebe po spoprijemanju s posledicami pandemije in spodbujanju okrevanja gospodarstva kot prvi korak, ki je potreben, da se omogoči prilagoditev neravnotežij. Svet je Grčiji priporočil ([7]), naj sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo, vključno s krepitvijo odpornosti zdravstvenega sistema, razvije sheme skrajšanega delovnega časa in učinkovito aktivacijsko podporo za ublažitev učinkov krize na zaposlitvenem in socialnem področju, sprejme ukrepe za zagotavljanje likvidnosti ter spodbuja javne in zasebne naložbe na številnih prednostnih področjih za naložbe, vključno z zelenim in digitalnim prehodom. Svet je prav tako pozval grške organe, naj nadaljujejo in zaključijo reforme v skladu z zavezami po izteku programa, da bi se po postopni odpravi omejitev zaradi izbruha COVID-19 ponovno začelo trajnostno gospodarsko okrevanje.

(10) Grški bančni sektor je od konca programa evropskega mehanizma za stabilnost postal stabilnejši in je bolj odporen na šoke, vendar so še vedno prisotna preostala tveganja in pomembne osnovne ranljivosti, ki se bodo zaradi negativnega vpliva izbruha koronavirusa še povečale. Banke ohranjajo ustrezno likvidnost, vendar je raven nedonosnih posojil še vedno visoka, pri čemer je decembra 2019 ([8]) znašala 68,5 milijarde EUR oziroma 40,6 % bruto izpostavljenosti potrošniških posojil. Pandemija lahko ustavi postopno zmanjševanje ugotovljenega obsega nedonosnih posojil z najvišje vrednosti 107,2 milijarde EUR marca 2016 na 71,2 milijarde EUR konec septembra 2019. Poleg tega trenutni gospodarski šok vpliva na strategije bank za zmanjšanje obsega nedonosnih posojil, na sekundarni trg za nedonosna posojila in na izvajanje sheme Hercules za podporo listinjenja takšnih posojil po uspešnem zaključku prvih transakcij. Kapitalski položaj grških bank je v skladu z regulativnimi zahtevami, vendar se sooča z vedno večjimi nadzornimi zahtevami in potrebami po kapitalu za financiranje zmanjševanja obsega nedonosnih posojil v srednjeročnem obdobju v razmerah nizke dobičkonosnosti. Posledično so grške banke zaradi pandemije še posebej izpostavljene tveganju povišanja stroškov financiranja in ponovnega poslabšanja kakovosti sredstev. Grški organi sprejemajo ukrepe za ohranjanje dostopa prizadetih podjetij do financiranja, ki dopolnjujejo pobude na ravni komercialnih bank in serviserjev. Poleg tega so zavezani, da bodo še naprej spodbujali ključne reforme finančnega sektorja in izboljšali obstoječa orodja za odpravo nedonosnih posojil glede na negativen učinek izbruha COVID-19 na hitrost tekočih in preteklih reformnih pobud. Te reforme, kot je prenovitev razdrobljenih postopkov v primeru insolventnosti, lahko prispevajo k ublažitvi srednjeročnega učinka krize na zadolženost zasebnega sektorja.

(11) Ne glede na napredek v zadnjih letih se Grčija še vedno sooča z velikimi izzivi na področju poslovnega okolja in pravosodnega sistema. Grški organi si še naprej prizadevajo za izboljšanje regulativnega okolja in povečanje konkurenčnosti, čeprav se zaradi izbruha COVID-19 srečujejo s težavami in se prednostne naloge spreminjajo. Čeprav je Grčija napredovala na področjih, kot sta skrajšanje časa registracije podjetij in krepitev zaščite manjšinskih vlagateljev, še naprej močno zaostaja za državami, ki dosegajo najboljše rezultate, na več področjih (npr. izvrševanje pogodb, vpis nepremičnin, reševanje insolventnosti itd.). Pandemija je spodbudila napredek pri programu digitalnega upravljanja, pri čemer so se grški organi zavezali, da bodo sprejeli dopolnilne ukrepe, s katerimi bodo dodatno zmanjšali upravno breme za podjetja in državljane.

(12) Grčija, ki je bila leta 2010 izključena iz posojil na finančnih trgih, od julija 2017 ponovno pridobiva dostop do trgov z izdajanjem državnih obveznic. Donosi grških državnih obveznic so po uspešnem zaključku programa EMS leta 2018 začeli počasi postajati zmernejši, leta 2019 pa so precej upadli. Grčija od začetka pandemije uspešno izdaja zakladne menice in dolgoročne obveznice, kar kaže na stalen dostop do financiranja na trgu, vendar so njeni pogoji najemanja posojil kljub temu izpostavljeni veliki volatilnosti.

(13) Glede na navedeno je Komisija sklenila, da še vedno obstajajo okoliščine, ki upravičujejo uvedbo okrepljenega nadzora v skladu s členom 2 Uredbe (EU) št. 472/2013. Grčija se zlasti še vedno sooča s tveganji, povezanimi s finančno stabilnostjo, ki bi, če bi se uresničila, lahko negativno vplivala na druge države članice euroobmočja. Učinki prelivanja bi lahko nastali posredno, in sicer z vplivanjem na zaupanje vlagateljev ter posledičnim refinanciranjem stroškov za banke in države v drugih državah članicah euroobmočja.

([7]) Priporočilo Sveta z dne 20. julija 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Grčije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2020.

([8]) *Vir*: grška centralna banka.

(14) Zato mora Grčija srednjeročno še naprej sprejemati ukrepe za obravnavanje virov oziroma možnih virov težav ter izvajati strukturne reforme, ki bodo prispevale k trdnemu in trajnostnemu okrevanju gospodarstva ter ublažitvi posledic več dejavnikov. Ti vključujejo hud in dolgotrajen upad med krizo, obseg dolga Grčije, ranljivosti v njenem finančnem sektorju, stalne razmeroma tesne povezave med finančnim sektorjem in grškimi javnimi financami, tudi prek državnega lastništva, tveganje prenosa negativnih vplivov hujših napetosti v katerem koli od navedenih sektorjev v druge države članice ter izpostavljenost držav članic euroobmočja grški državi.

(15) Za obravnavanje preostalih tveganj in spremljanje izpolnjevanja obvez, sprejetih v zvezi s tem, se zdi potrebno in primerno podaljšati okrepljeni nadzor za Grčijo v skladu s členom 2(1) Uredbe (EU) št. 472/2013.

(16) Grčija je imela z dopisom z dne 24. junija 2020 možnost izraziti svoja stališča o oceni Komisije. V odgovoru z dne 29. junija 2020 se je Grčija na splošno strinjala z oceno Komisije glede gospodarskih izzivov države, na kateri temelji podaljšanje okrepljenega nadzora.

(17) Grčija bo še naprej prejemala tehnično podporo v okviru programa za podporo strukturnim reformam (kot je določen v Uredbi (EU) 2017/825 Evropskega parlamenta in Sveta ([9])) in zakonodaje, ki ga bo nasledila, za oblikovanje in izvajanje reform, vključno z nadaljevanjem in zaključkom ključnih reform v skladu s političnimi zavezami, ki se spremljajo v okviru okrepljenega nadzora.

(18) Komisija namerava v okviru svojega sistema zgodnjega opozarjanja pri izvajanju okrepljenega nadzora tesno sodelovati z evropskim mehanizmom za stabilnost –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Obdobje okrepljenega nadzora za Grčijo v skladu s členom 2(1) Uredbe (EU) št. 472/2013, ki je bilo uvedeno z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2018/1192, se z 21. avgustom 2020 podaljša za dodatno obdobje šestih mesecev.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Helensko republiko.

V Bruslju, 29. Julija 2020

Za Komisijo
Paolo GENTILONI
Član Komisije

([9]) Uredba (EU) 2017/825 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o vzpostavitvi programa za podporo strukturnim reformam za obdobje 2017–2020 ter o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 1305/2013 (UL L 129, 19.5.2017, str. 1).